

מבית מדרשו של

מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל
בעל "שבט הלוי"

פסקים
ובירורי
הלכה

הלכות פסח

ניסן
תשפ"ד

מענה ההלכה מבית לוי

בין השעות 8:00 בבוקר - 24:00 בלילה

0733-83-84-06

מבית לוי

מבית מדרשו של מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל

דבורה הנביאה 15 בני ברק

פלאפון: 052-7152484

טלפקס: 1533-5700279

אימייל: m0779219211@gmail.com

הרב משה שטיין

דומ"צ בית הוראה זכרון מאיר

רב דקהל חסידים קרית הרצוג ב"ב

ראש כולל קרלין סטולין

©

כל הזכויות שמורות

לתרומות להשתתפות בהוצאות ההדפסה
ולקבלת החוברת ופסקי ההלכה היוצאים לאור מידי חג ומועד
ניתן לפנות למערכת

פרק א'

מדיני ומנהגי חודש ניסן

- א. ר"ח ניסן - אמירת קרבנות הנשיאים - בי"ב ימים הראשונים של חודש ניסן החל מר"ח, אחרי עלינו [שאחר תפלת מוסף ובשבת לאחר אנעים ומירות] אומר כל אחד מהציבור בכל יום את קרבן הנשיא ביום שבו הקריב את קרבנו בחנוכת המשכן, וכיום י"ג אומר מתחלת פרשת בהעלותך עד כן עשה את המנורה*.
- ברכת האילנות - נוהגים לצאת לברך ברכת האילנות בר"ח ניסן לאחר התפלה ברוב עם.
- ב. אין אומרים תחנון בכל ימי חודש ניסן, אבל אומרים א-ל ארך אפים [לפני הוצאת ס"ת], ואין אומרים צדקתך במנחה של שבת².
- אבל מתפלל לפני העמוד בחודש ניסן בכל ימות החול [כולל אסרו חג], וא"צ להמנע אף בערב פסח שחרית, אף שאין אומרים בו למנצח.
- ג. אב הרחמים - אין אומרים אב הרחמים בחודש ניסן בשבתות שלפני פסח, אבל אחרי הפסח בשבת מברכין אייר אומרים כיון שהוא בימי הספירה³.
- א. באה"ט (סי' תכ"ט סק"ו) משלה"ק (ח"א מסכת פסחים פרק נר מצוה אות ח'), מ"ב (תכ"ט סק"ח) מאחרונים. וביום י"ב עד סו"פ נשא (סידור יעב"ץ) וביום י"ג מתחלת בהעלותך והוא כנגד שבט לוי (שלה"ק שם אות ט').
- ב. שו"ע סי' תכ"ט ס"ב. וכתב במ"ב (סק"ח) גם אין אומרים בחודש ניסן היה"ר שאחר קריאת התורה.
- ג. עיין פמ"ג (סי' רפ"ד א"א סק"ח) ומ"ב (סקי"ח) שאין אומרים אה"ר בשבתות שקודם הפסח. ובימי הספירה כ' הרמ"א שם שאומרים אף בשבתות שמברכין החודש, כיון שאז נהרגו אלפים ורבבות עקה"ש באשכנז.

- ד. בשבת הגדול מפטירין "וערבה" בכל השנים¹.
- ה. יש נוהגים שלא לאכול מצה מר"ח, ויש נוהגים להמנע שלשים יום קודם הפסח. וכל זה במצות כשרות לפסח, אבל מותר לאכול מצות חמץ של כל השנה².
- ו. נישואין - התן שנישא בחודש ניסן מתענה ביום חופתו אפילו בר"ח ניסן³.
- ז. יציאה לבית החיים - מותר לצאת לבית החיים בחודש ניסן, ביום היא"צ, ובגמר השבעה והשלשים וי"ב חודש⁴.
- וכן מותר להקים מציבה בחודש ניסן, ובלבד שלא יספידו. ומ"מ לכתחילה כדאי להקים את המציבה בער"ח ניסן או בחדש אייר⁵.
- ד. עיין בבאה"ט (סי' ת"ל סק"א) שאין מפטירין אלא כשחל שה"ג בער"פ. וכ"כ בשו"ע הרב (ס"ג). ולמנהג הגר"א (מעשה רב אות קע"ו) אין מפטירים וערבה כשחל שה"ג בער"פ, רק כשחל שלא בער"פ. ומנהגינו כהלבוש וסידור היעב"ץ להפטיר וערבה בכל שבת הגדול.
- ה. שמעתי כ"ז ממרן זצ"ל, ובמ"ב (סי' תע"א ס"ק י"ב) כתב ויש נוהגים שלא לאכול מצה מר"ח ומקורו מבאה"ט (סק"ה) וח"י (סק"ז) בשם שכנה"ג. [ומנהג דשלשים יום מוזכר ג"כ בשו"ת אגרות משה או"ח ח"א סי' קנ"ה].
- ו. רמ"א סי' תקע"ג, מפני שר"ח ניסן הוא אחד מן הימים שמתענים בהם כמ"ש בס"י תק"פ ס"ב שמתו בו שני בני אהרן, מ"ב (סי' תכ"ט ס"ק י').
- ז. כ"כ בגשה"ח (פכ"ט ס"ה) שיוצאים ואין אומרים ההשכבה. (ועי' מ"ב סי' תקמ"ז סק"ח ובשעה"צ סק"ו).
- ח. שמעתי ממרן זצ"ל, ואמר שבעל מנחת אלעזר ממונקאטש יצא לציון אביו ביו"ט שני דסוכות. [ועיין בגשה"ח פכ"ט מנהגים בזה, ובשו"ת מנח"י ח"ג סי' נ"א לגבי הקמת מציבה].

פרק ב'

הכשרת המטבח לפסח

- א. כיורים - כיורים מחרסינה צריך לנקות היטב, ולערוות עליהם מבלי ראשון, ולשים בתוכם קערה מיוחדת לפסח.
- כיורים מנירוסטה יש להכשיר. ונוהגים לתת בתוכם קערה לאחר ההכשרה, וע"כ מספיק שיערה עליהם מים רותחים מבלי ראשון [בלי אבן מלובנת], ואח"כ לכתחילה לשים בהם קערה מיוחדת לפסח*.
- ומן הראוי שלא תהא הקערה מונחת על תחתית הכיור כדי שלא יהיה שום מגע בין הכיור לבלי הפסח ע"י מים חמים.
- נוהגים שאין מכשירים כלי אא"כ הוא אינו בן יומו, היינו שעבר עליו מעת לעת מהשימוש האחרון, וע"כ לא ישתמש בכיור במים חמים כ"ד שעות קודם ההכשרה², וכאם השתמש בחמין, ישפוך חומרים חריפים במים רותחים (אקונומיקה וכדומה) כדי לפגום את הטעם שבקערה.
- במקום יציאת המים טוב לשפוך חומר חריף לפגום את החמין שנמצא שם. וטוב לפתוח את ברז המים החמים עד שיצאו מים חמים ממש, ובאותו הזמן לערות גם מבחוץ מים רותחים מכ"ד על צינור יציאת המים ועל ברז המים
- א. כיורים מחרסינה דינם ככ"ח ואין מועילה להם הגעלה, ולכן צריך לנקותם ולשים בתוכם קערה לפסח, אבל כיורים מנירוסטה צריך וניתן להכשירם ע"י עירווי מכ"ד על אבן מלובנת (כי י"א שע"י עירווי פעמים רבות נבלע בכלו, וכן יש חשש שנכבש שם חמץ במים כ"ד שעות וצריך הגעלה גמורה) והמנהג בכל אופן לשים קערה בתוך הכיור, ולכן אפשר להקל שיכשיר ע"י עירווי בלי אבן מלובנת.
- ב. שו"ע סי' תנ"ב ס"ב ברמ"א שכן נוהגים. וע"כ קודם ההכשרה כ"ד שעות לא ישתמש במים חמים כדי שיהא הטעם הבלוע פגום, עיין במ"ב סימן תנ"ב (סק"כ) ממג"א. ובשעה"צ (ס"ק כ"ה) הביא מח"י שדי במעל"ע מעת שנשתמש עליו חמץ. [וכ"כ בקש"ע סי' קט"ז סט"ז].

החמים, וגם על ברו המים הקרים^ג ולאחר הכשרת הברזים מותר להשתמש בפסח במים חמים מהכרו הנאים מהדוד. ונוהגים לשים מסננת מבר ע"ג הברזים שמשתמשים בהם לצורך מאכל, ואת המסננות הקבועות בברז יש לפרק ולנקות היטב או להחליף בחדשות.

ב. שיש - יש לנקותו היטב ואת כל הפינות, ולאחר הפסקת השימוש בחמץ כ"ד שעות יבשירונו ע"י עירווי מים רותחים מכלי ראשון של חמץ שאינו בן יומו, [בגון קומקום חשמלי רותח], ונוהגים לכסות את השיש לאחר ההכשרה. (וכל הכיסויים כשרים פח או ע"ץ, פי וי סי. או נייר אלומיניום, או טפט) ו, וכיון שמכסה, מספיקה ההכשרה גם בלי אבן מלובנת. גם שיש גרניט יש להכשיר ע"י עירווי מכ"ד. שיש גרניט חדש יש לנקותו היטב כי נמשח בשמן לאחר הייצור וההרכבה.

באם מכסה את השיש בנייר אלומיניום דק שנקרע בנקל, יש להכשיר את השיש כראוי באבן מלובנת.

הכשרה ע"י אבן מלובנת - כאשר מכשיר שיש ע"מ להשתמש על גביו בלי כיסוי, (או בכיסוי דק שעלול להקרע), [או בלי שאין לו כלי גדול

ג. את הברזים יש להכשיר כי לפעמים נשפך חמץ רותח על הברז, וכן מחמת ההבל העולה מקדירות החמץ לברז.

ד. אף אם הכיסוי מעביר חום ויתכן שיש מים מתחת לכיסוי, מ"מ יש להקל מכמה טעמים. דהשיש בדרך כלל אינו רטוב, וגם הוא נותן טעם לפגם, וגם שמוכשר ע"י עירווי, ועוד הרי תתאה גבר והוא קר ואינו אוסר רק כדי קליפה והאלומיניום הוא כ"ק, וגם ספק אם המים שמתחת לכיסוי חמים, ועוד דבחו"ד (סי' צ"ב סק"כ) כתב גבי ב' קדרות נוגעות זו בזו, דאין הבלוע יוצא מדופן לדופן בלא רוטב, דמעט רטיבות אינו נחשב רוטב כדי להוציאו.

ה. השיש הוא ככלי אבנים שנפסק בשו"ע סימן תנ"א ס"ח דהכשירו בהגעלה, ובאם אינו מכסהו צריך הגעלה גמורה ע"י עירווי מים רותחים על אבן מלובנת. ובשיש גרניט יש שחוששים להכשירו עם אבן מחשש שיתפוצץ. אבל עירווי בלבד אינו מזיק. וכשמכסה את השיש כנהוג מספיק להכשיר ע"י עירווי בלבד בלא אבן. ולגבי הפסקת השימוש עיין לעיל הערה ב'.

הימנו להכניסו בתוכו], צריך להניח את האבן המלוכנת ע"ג השיש ולא להחזיקה באוירי.

חרסינה / קרמיקה - שעל הקיר מעל השיש, כדאי לשפוך מים חמים מכ"ר על החרסינה, ולכסות אח"כ (בנייר אלומניום וכדומה) עד גובה הסירים.

ג. כיריים של גז - החצובה דחינו המסגרת שעליה עומדים הסירים עדיף לקחת חדשים. [ובאם א"א להחליפם מעונים ליבון, ולכסותם אח"כ]. גם לשימוש בכל השנה ראוי לייחד חצובה נפרדת לבישול חלב ולבישול בשרי.

המגש שתחת המבערים יכשירנו בעירוני מכ"ר ויכסנו. ואם לא כיסה ונפל בפסח על המגש מאכל חם אף שהכשירו בעירוני יש מקום להחמיר שלא לאוכלו.

משטח מזכוכית - שמבשלים עליו אין להכשירו לפסח^ה.

ו. שבט הלוי (ח"י סי' קצ"ב אות ב').

ז. הרמ"א בסימן תנ"א ס"ד כתב שחצובה צריכה ליבון, ובמ"ב (ס"ק ל"ד) מיקל בליבון קל, וכתב דמעיקר הדין א"צ ליבון כלל דשתי קדירות הנוגעות זו בזו אין יוצאת הבליעה מזו לזו, וגם יש לתלות שאף אם נשפך כבר נשרף כיוון שהיא כל שעה על האש, ורק משום חומרא דחמץ החמירו עכ"ד. אמנם בחצובות שלנו שהמסגרת גדולה ואינה על האש ממש הרי הטעם דמסתמא נשרף לא שייך, וא"כ נבלע בחצובה חמץ, ואם יגלוש בפסח מן הקדירה יאסר ולזה צריך ליבון גמור שזה לא שייך באלה שלנו היום, וע"כ עדיף ליקח חדשים. ומה"ט גם לגבי בשר וחלב יש מקום לחשוש יותר בזמנינו ולייחד חצובה נפרדת לבשר ולחלב, וכן נהג מרן זצ"ל. וע"כ אם אינו מחליף בחדשים ילבן ככל האפשר ויכסנו.

ח. ע"י שבט הלוי (ח"ב סי' מ"ג וח"ו סי' קט"ו אות ז') דכלי זכוכית שמבשלים בהם גרע משאר כלי זכוכית, (שלדעת השו"ע ניתן להכשירם ולדעת הרמ"א אסור). כיריים אינדוקציה - מניחים את הסירים ע"ג משטח קרמי - חומר שמעורב מקרמיקה וזכוכית - והבישול נעשה ע"י כח מגנטי מהחשמל לסיר. אין אפשרות להכשיר משטח זה לפסח, [כי הקרמיקה להלכה נידון כחרס], וגם זכוכית אין להכשיר כנ"ל]. ויש פתרון למנוע את המגע בין הקדירה למשטח הקרמי, ע"י

מבערים - יש לנקות היטב את הנקבים שמהם יוצאת האש ולהדליק עד שיתחמם היטב^ט. [החלק שעליו מונחים המבערים א"צ ליבון].

ד. תנור אפיה - שיש בו חלקים מזוככית וכדו' אין להכשירו לפסח. וגם תנור שהוא ממתכת בלבד קשה להכשיר כדיון וע"כ יש להמנע מהכשרתו לפסח. [תבניות אפיה המעונות הכשרה, א"א להכשיר כיון שמעונות מן הדין ליבון גמור, ובמציאות א"א לעשות ליבון גמור].

שיניחו עליו משטח סיליקון שאינו חוסם את מעגל החשמלי שמביא לחימום הסיר.

ה. את המגש יש להכשיר, מכיון שבלוע מחמץ, ואם ישפך מהתבשיל בפסח הרי יש חיבור לכל התבשיל ע"י הניצוק וההבל, (עיין בחק יעקב סימן תנ"א ס"ק נ"ה ובשו"ע הרב סי' תנ"א סעיף נ"ט דמה"ט יש שנוהגים שלא להשתמש בפסח בכלי שעירו ממנו להכשיר כלי החמץ). והמאכל שנשפך בפסח על המגש כשאינו מכוסה ראוי להחמיר שלא לאוכלו כיון שלא הוכשר הכשר גמור. [ועל המבערים נשפך חמץ במשך השנה, ויש חשש ניצוק במאכל שנשפך בפסח].

י. עיין בתשובת מרן זצ"ל מבית לוי מועדים מכתבי תורה (סי' ג'), דמעיקר הדין מותר להכשיר את התנורים ע"י הסקה בחום גבוה, לאחר שניקו אותם מכל חשש חמץ בעין, בתנורים שמשתמשים רק ע"י תבניות ואין החמץ נוגע בגוף התנור, ומ"מ למעשה יש להמנע מהכשרת תנורים, כי מ"מ יתכן שיש בליעה מחמץ ממש ואז אין הבליעה יוצאת אלא ע"י ליבון חמור כמבואר בסי' תנ"א ס"ד דהיינו עד שניצוצות ניתזין ממנו, וזה לא שייך בהדלקת התנור בדרגת החום הגבוהה ביותר, וגם קשה לנקותו היטב. ומצוי מאוד שיש חמץ בעין ממש בדלת התנור, כי במקום צירי הדלת יש חריצים הפתוחים לחלל שבין שכבות הדלת. [והעירו די"ל דגם אם נפל אי פעם על גוף התנור מ"מ רוב תשמישו אינו כן, וא"כ בחמץ בכה"ג ממ"נ סגי בהגעלה או בליבון קל כמבואר בחי' רעק"א סי' תנ"א ס"ד על מג"א סק"ו. אמנם עיין במג"א שם דדברי רעק"א אינם מוסכמים. גם שמעתי די"ל דאין כאן דין רוב תשמישו כיון דאין זה דרך תשמישו הרגיל רק נוטף שם לפעמים ודו"ק].

ותבניות צריכות מדינא ליבון גמור כיוון שתשמישן ע"י האור. ובתבניות שבתנורים שבבית שעשויות עם ציפוי אמאיל אין שייך כלל ליבון. וגם בתבניות במאפיות שעשויות ממתכת, קשה מאוד להכשיר כדיון.

פירושים - תנור שמתנקה בחום גבוה של כ-350 מעלות, אין להכשיר לפסח יא.

מיקרוגל - אין להכשיר לפסח יב.

ה. פלטה של שבת - ידליקנה וכאשר נתחממה היטב [יוציא מהשקע] יערה עליה מים חמים, ויכסנה אח"כ בנייר אלומניום. [עבה או כפול שלא יקרע ע"י הקדירות].

שכח להכשיר את הפלטה, ידליקנה בחול המועד כשעה ויכסה בנייר אלומניום כנ"ל.

פח לכיסויי הלהבות בשבת - יש לקחת לפסח חדש, [מכיון שלרוב נשאר דבוק בו לכלוך וקשה לנקותו כראוי]. שכח לקנות פח חדש, ינקה היטב, יהפוך את הפח ואת הצד שעליו מניחים את הסירים יניח על המבערים לזמן ממושך, ואח"כ יכסנו בנייר אלומניום.

ו. מקרר ומקפוא - יש לנקותם היטב, ונוהגים לצפותם בנייר אח"כ יא.

ארונות מטבח - לנקות היטב, ונוהגים לצפות בנייר את הארונות שבהם מניחים את מאכלי הפסח.

ז. מדיח כלים - קשה להכשירו בדין, וע"כ ראוי להמנע מהכשרתו, ובצורך גדול ישאל שאלת חכם יד.

יא. שמעתי ממרן זצ"ל. אמנם בשאר ימות השנה דעת מרן זצ"ל שאפשר להכשירו מבשר לחלב.

יב. שמעתי ממרן זצ"ל. [קשה להכשיר ממש את חלקי המתכת, ויש גם חלקים מזכוכית ופלסטיק. ומלבד זאת נתברר כי מאחרי פתחי האורור מתקבץ שיירי מאכלים].

יג. האחרונים נחלקו בהקפאה ע"י קרח אם נחשב המאכל עי"ז לכבוש, עיין בפ"ת (יור"ד סימן ס"ט סק"ו), ובאחרונים רס"י ק"ה (עי' בפמ"ג מ"ז סק"א), דיש שס"ל שגם בקרוש הוה כבוש אבל בזמנינו שההקפאה יבשה, לכו"ע אין בזה משום כבוש ומספיק ניקוי בלבד. [וכיסוי אח"כ מצד המנהג].

יד. יש כמה סוגים של מדיחי כלים, יש שהמים מגיעים לרתיחה כ-100 מעלות, ויש שאינם מגיעים לדרגת רתיחה, והמים החמים נחשבים ככ"ר כי גם הדפנות חמות

אין להשתמש במשך השנה במדיח כלים להדחת כלי בשר וחלב גם אם מחליף את המגשים טו.

ח. מייבש כלים - ממתכת או פלסטיק, שתשמישו רק בצונן, מעיקר הדיון מנקתו היטב, ודי בכך.

ט. מיקסר - המשמש לעשיית בצק או להקצפה, מצוי מאוד שמתאסף חמץ בתוך גוף המכשיר, ולכן אם רוצים להשתמש בו בפסח, צריך לפתוח את המכשיר ולנקותו היטב.

ולגבי חלקי המכשיר, חלקי פלסטיק אין להכשיר כלל. וחלקים ממתכת - במטחנה שטוחנים שם גם חמץ מעונים ליבון קל לכתחילה, והחלק שיש בו הרבה נקבים מעון ליבון. ושאר חלקי המתכת שאין בהם נקבים או חריצים מעונים הגעלה.

בלנדר - קשה לנקות היטב את הסכינים וע"כ יחליפם בחדשים. כלי לישה - נוהגים שלא להשתמש כלל אפילו ע"י הגעלה טז.

י. שלחנות - שלחן שאין אוכלים עליו כל השנה רק בכיסוי מפה, די לנקותו היטב ולהשתמש בפסח רק ע"י מפה.

ושלחן שאוכלים עליו כל השנה בלא מפה יגעילו לכתחילה בעירווי מב"ר [כשאין חשש שיתקלקל] ויכסנו. וראוי בכל האופנים לכסות את השלחן בניילון או בנייר אלומיניום או קרמון עבה שאינו מעביר רטיבות יז.

וע"כ א"א להכשיר בעירווי, רק ע"י הפעלת המדיח עצמו שיתז מים חמים וקשה לכוין שהמים יגיעו לכל אותם המקומות שהם מגיעים בשעת שטיפה, גם את הפילטר וסביבתו קשה לנקות, ויש גם חריצים במקומות אחרים, ולזה צריך לשפוך שם חומרים חריפים לפגום את הנמצא שם. וגם קיימים חלקי זכוכית ופלסטיק שאותם יש צורך להחליף בחדשים, וכן את הפילטר, וע"כ יש להמנע מהכשרת מדיח כלים.

יז. שמעתי ממרן זצ"ל, כיון שפועל ע"י חום, ויש חששות בליעה של בשר בחלב.

יח. עיין סי' תנ"א סעיפים ט"ז וי"ח. ודין כלי לישה בסי"ז.

יט. הכשר השלחנות עיין בסי' תנ"א סעי' כ', וכשמשתמשים תמיד מכוסה א"צ עירווי כמו שכתב בכף החיים (ס"ק רל"ג). ועיין בתשובה במדור מכתבי תורה (סי' ג'),

יא. מפות - שהשתמשו בהן במשך השנה אם אפשר לכבס ברותחים צריך לכבס בהרתחה. ומפות שא"א להרתיח כגון מרלין וכדומה ישתמשו רק עם כיסוי ניילון על גביהן.

בזמנינו שהכלים בזול כדאי לקנות כלים חדשים לפסח, ולא להכשיר כלי חמץ לפסח.

יב. כלי אמאיל שבלעו איסור מקילים ככל השנה להכשירם בהגעלה לאחר מעל"ע, ואולי כדאי להחמיר ולהגעילם ג"פ. ולפסח מחמירים שלא להכשיר כלי אמאיל כלל"ה.

יג. כלי מפלון אי אפשר להכשיר מחמץ לפסח, או משאר איסורים. אבל מקילים כאשר טיננו ביצה של זמנינו [שהם ספנא מארעא] במחבת ונמצא בה דם להשהות את המחבת מעל"ע ולהכשירה בהגעלה"י.

יד. כלי כסף כגון גביעים יש להכשירם [אף שעיקר תשמישן בצונן]. ואם יש בהם חריץ בכפל שסמוך לשפת הכוס או ברגל ינקא שם היטב.

טו. בהכשרת דוד מים של שבת לפסח יש כמה חששות וע"כ כדאי שלא להגעילו מחמץ לפסח"י.

בשלחן שעושים עליו בצק, לשים הפסק מפה, ועוד הפסק כלי תחת הקדירה החמה.

יח. בשבט הלוי (ח"ב סימן מ"ג) כתב דמקילים להכשירם כל השנה ע"פ תשובת אבנ"ז (חיו"ד סימן קי"ב אות ד') ומחמירים לפסח, [וכ"כ במהדורות האחרונות של המ"ב בשעה"צ סימן תנ"א סק"ג].

יט. כלי תפלון טעונין הכשרה ע"י ליבון כיון שתשמישם בלא שמן, וא"א ללבנם כיון שמתקלקלים ע"י הליבון. ובביצה בזמנינו שרובא דרובא של הביצים ספנא דארעא, מקילים בזה, עיין בשבט הלוי ח"ב סימן כ"ב.

כ. בדוד המים של שבת לפעמים יש בליעה ממש ממה שזב מקדרות שיש בהם חמץ, ונוגע בו מבחוץ, וכן לפעמים מניחים עליו חלה לחימום, וקשה להגעילו כדין מחמת הברז שפיו צר, [וכן אם הבליעה מבפנים ויש בו כרגיל אבן כתוצאה מחימום מים, צריך להשתדל להסיר את האבן ככל האפשר ע"י חומר שממיס את האבן, ועיין בס' הגעלת כלים פי"ג הערה שפ"ה].

מז. אין להכשיר כלים מבשר לחלב ולהיפך, אבל אם מגעילם לפסח או משום שנאסרו, יכול להשתמש בהם אח"כ לאיזה מין שרוצה כ"א.
 יז. כ"י פלסטיק אין להם הכשר בהגעלה כשבלעו בעירווי מכלי ראשון. [אבל כשבלעו מחום כלי שני אפשר להכשירם].

הכשרת שיניים תותבות וסניכות ומבעות שיניים

יח. מי שיש לו שיניים תותבות, יוחר שלא יאכל בהם בתוך מעל"ע לסוף זמן אכילת חמץ מאכל חמץ הם.
 ולענין הכשרתם - אם יכול להגעילם בעירווי מכלי ראשון מה טוב, אבל אם יש חשש קלקול יבשרם בכלי שני וינקם הימב כמה פעמים כ"ב.
 וכן מי שיש בפיו סניכות, כתרים, גשרים וכדומה יש לו להוחר שלא לאכול חמץ הם בתוך מעל"ע לסוף זמן אכילת חמץ.
 מבעות שיניים - אלו שיש להם מבעות המורכבות ע"ג השיניים כ"ג, יש להם לדעת שמלבד ענין ההכשרה, יש חשש חמץ בעין שקשה מאד להוציאו לגמרי ע"י מברשת וקסמי שיניים.

כא. במג"א (סי' תק"ט ס"ק י"א) כתב שאין להגעיל כלים מבשר לחלב או איפכא. ובמ"ב (תנ"א ס"ק י"ט) הביא משו"ת חת"ס (סי' ק"י) שאם מגעיל לצורך פסח התיר להחליף כיון שלא היתה כוונת ההכשר לצורך זה. וכן אם מגעילים לצורך פרווה יכול אח"כ להשתמש בהם למין השני, שבה"ל (ח"ט סי' קס"ח).

כב. עיין בשבט הלוי (ח"א סימן קמ"ח, וח"ד סימן ע"ד), דלרוב אין במה שאוכל ושותה חום שהיס"ב, וגם עיקר האכילה הוא מכלי שני שנפסק הקילוח דדינו ככלי שלישי, ומה שאוכל לפעמים דבר גוש ד"א דדינו ככ"ר, הרי כתב החת"ס ביור"ד סימן צ"ה שיש להקל בזה לעת הצורך, ורוב תשמישו ודאי אינו כן, והמחבר בסימן תנ"א ס"ו מיקל לילך בתר רוב תשמישו, וגם הרמ"א דמחמיר בזה כתבו האחרונים דאינו מעיקר הדין ובדיעבד יש לסמוך על רוב תשמישו, וגם הוא אינו כ"י שהרי צריך להזהר שלא לאכול בו בתוך מעל"ע חמץ הם, וע"כ גם בהגעלה בכ"ש סגי, היכא דא"א בעירווי מכ"ר, ע"כ.

כג. אלא שקשה להסירם וע"כ עכ"פ כדאי להמנע מאכילת חמץ עוד לפני ערב פסח, ולהשתדל ככל האפשר בנקיון בין השיניים.

פרק ג'

איסור אכילת חמץ*

מוצרים בחשש חמץ, ומנהגי איסור וזהירות בפסח

א. חמץ שנתערב בפסח אוסר את התערובת בין במינו ובין שלא במינו במשהו².

א. בטעם חומרת חמץ במשהו מרגלא בפומיה דמרן זצ"ל מדברי שו"ת הרדב"ז, שנשאל (שו"ת ח"ג סי' תקמ"ו) מה נשתנה חמץ בפסח מכל איסורין שבתורה שהחמירה עליו תורה להצריכו בדיקה, ושרוף וכלה, וגם ביטול, והוסיפו חכמים להצריכו בדיקה בחורין ובסדקין וכו' ועבר עליו בכל יראה ובל ימצא, ואסרוהו בכל שהוא ואינו מתבטל כלל, וחומרות כאלו לא נמצאו בכל האיסורין שבתורה וכו'. ולאחר שכתב שהוא משום שיש בו איסור הנאה ובכרת ולא בדילי מיניה אינשי כולה שתא, וגם הוה דבר שיש לו מתירין, כתב לגמגם על הטעמים, ומסיים הלכך עדיין צריך טעם, ועל כן אני סומך על מה שאמרו רז"ל במדרשות כי חמץ בפסח רמז ליצה"ר והוא שאור שבעיסה ולכן כלה גרש יגרש אותו האדם מעליו ויחפש עליו בכל מחבואות מחשבותיו ואפילו כל שהוא לא בטיל, והרי זה אמת ונכון, עכ"ד.

ב. שו"ע סי' תמ"ז ס"א דמה"ת חמץ הרי הוא כשאר איסורים שאינו אוסר אלא בנותן טעם אלא שחכמים החמירו בו כיון שאיסורו בכרת ולא בדילי מיניה כולי שתא. וי"א משום דהוה דבר שיש לו מתירין. ואם נתערב קודם פסח ונתבטל בשישים כ' בשו"ע ס"ד שאינו חוזר וניעור בפסח, ויש חולקים, וכ' הרמ"א שנוהגין כסברא ראשונה בתערובת לח בלח שאינו חוזר וניעור אבל ביבש ביבש או שיש לחוש לתערובת כגון שנפל פת ליין אע"פ שנטלו משם אסור בפסח דחיישינן שמא נשארו בו פירוין ונותנין טעם בפסח.

מו"ם - ממקומות פתוחים כגון מהכנרת או מי התפלת ים מותר להשתמש בהם בפסח.^ג

נוהגים לשים מסננת בר על הכרזים שמשמשים בהם לשתיה ובישול.

ב. תרופות - מי שלוקח תרופות באופן קבוע כגון למחלות כרוניות, מחלות לב, לחץ דם ועוד, אין לו לשנות כלל מלקיחת התרופות הקבועות, אף אם התרופות שלוקח אינן מופיעות ברשימת התרופות הכשרות לפסח, ולא ישנה לקחת תרופה אחרת המופיעה ברשימה.

ולגבי לקיחת תרופות לחולה כשאין פיקוח נפש בנטיילתן ואינן מופיעות ברשימת התרופות המותרות לפסח, כשיש צורך גדול בלקיחתם מותר ללקחתם. וראוי לערב באוכל או במשקה כדי שיהיה ודאי ששים.^ד

ג. מי סודה - יש בלוני גז לסודה שהגזו (K.V.2) נעשה מתסיסת שמרים של

ג. נאמרו כמה צדדי היתר בענין, ועיקר ההיתר כמ"ש בשבט הלוי (ח"ז סי' נ"ד ז-ח). מספר יהושע (סי' ה' וט'), ובפסקים וכתבים (סי' תקנ"ו) שכתב שגם למשהו יש שיעור, והיינו דלא גזרו חכמים על איסור משהו כשלא יוכל לבוא בשום אופן לידי נתינת טעם, כשיהיה שם תמיד שישים נגד החמץ. ועי' בשד"ח (חמץ ומצה סי' ד' סקט"ו) שבספר יד יהודה ח"א בהשמטות (לתערובות סי' ק"ה שנדפס אחר הל' טרפות) כתב שבספר יהושע כ"כ בדרך לולי דמיסתפינא ובאמת הוא סברא אמיתית. וע"ש בשבט הלוי אות ט' שכשיש חשש יש לעשות סינון וכברכ"י (תמ"ז ט) שכשנפל חמץ למים יש לסנן היטב ומותרים מבית יהודה (סי' י"ד), ואף שבשו"ת מהרש"ם (ח"ז סי' ד') מחמיר בודאי חמץ כשנפל בפסח, ואולי הברכ"י מיריירי בנפל קודם פסח, מ"מ הוא סניף גדול להקל.

ד. שמעתי ממרן זצ"ל שכל שינוי בלקיחת תרופות עלול להביא את החולה לכלל סכנה. ומעיקר הדין יש להקל בלקיחת תרופות לחולה, כיון שבמקום צורך גדול יש להסתמך על דעת השאלות ור"ת שחמץ מתבטל בשישים, ולרוב גם בכדור עצמו יש שישים, וכדאי לערב במשהו שיהיה ודאי שישים. וגם שרוב הרפואות נפסלו מאכילת כלב, ומעיקר הדין אין אחשביה על אכילה לשם רפואה. ועיין בחזו"א (או"ח סי' קט"ז אות ח' ד"ה טבלאות) ובקובץ מבית לוי (ח"א) במאמר

בירה, ויש להמנע בפסח משימוש בגו זה, ויש להשתמש רק בגו שנעשה באופן שאין בו שום חשש חמץ^ה.

ד. סיכה בסבון - נהוג להחמיר שלא להשתמש בפסח במוצרי קוסמטיקה בסבון, שמפו רחצה וכדו', כשיש בהם חשש חמץ (בעיקר החשש מאלכוהול חמץ שמטרתו להדיף את הריח). אבל במשחות וטיפות רפואיות (עיניים אף ואוזניים וכדומה) מותר^ו.

מרן הגאב"ד דז"מ הגר"ח הלוי ואזנר זצ"ל. וכ"כ להלכה בשד"ח (מערכת חמץ ומצה סי' ג' סקכ"ו).

ה. שמעתי ממרן זצ"ל. [נעיין בשו"ת חשב האפור ח"ב סי' ע"ד, ובפ"ת יו"ד סי' קי"ד סק"ה].

ו. מחמירים בפסח בסיכה כשתיה (אף דמדינא שרי דכיון שנפסל מאכילת כלב מותר בהנאה, ודעת נקוה"כ (יור"ד סו"ס קי"ז) דלא אמרינן סיכה כשתיה (בדברים המותרים בהנאה) אלא ביוהכ"פ ותרומה, ודלא כהט"ז בסק"ד שם) ומשום חשש אחשביה המבואר בסי' תמ"ב ס"ד. אבל לרפואה מותר כמ"ש במחנ"א (הל' מאכ"א פ"ח הל' י"ד) דלכו"ע ל"א סיכה כשתיה אלא לתענוג ולא לרפואה. וכ"כ אג"מ (או"ח ח"ג סי' ס"ב).

**הגליון נודב ע"י
מערכת "רחשי לב" ארה"ב**

הלכות פסח גליון א'
הלכות חודש ניסן, הכשרת המטבח, הכשרת כלים,
הכשרת שיניים תותבות סתימות כתרים וטבעות שיניים
תרופות בפסח, משחות, סיכה בסבון

**לעילוי נשמת
מורה דרכנו ומאיר נתיבתנו
מון רבנו בעל שבט הלוי זצוק"ל
יומא דהילולא ליל התקדש החג**